

4. Životní prostředí

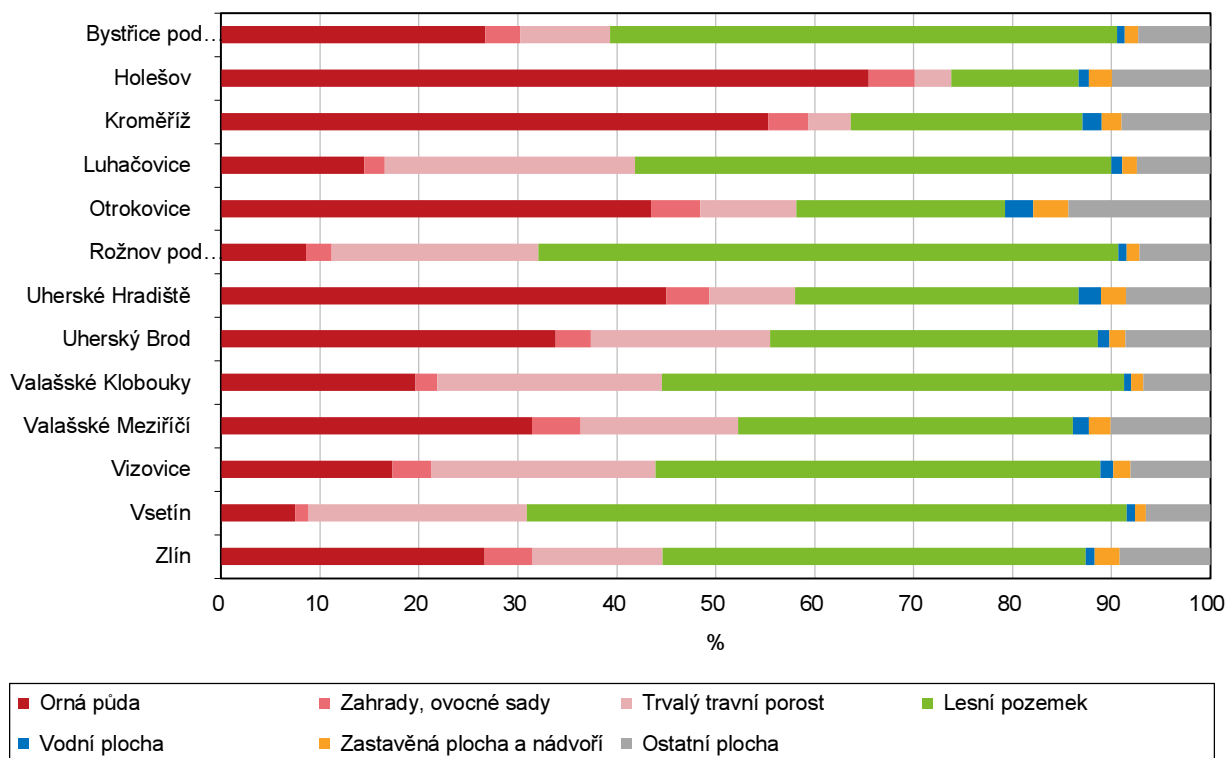
Půdní fond

Zlínský kraj zaujímá 5,0 % výměry České republiky.

Zlínský kraj je svou rozlohou 396 304 ha čtvrtým nejmenším krajem, představuje 5,0 % výměry celé České republiky. Menší rozlohu má už jen Hlavní město Praha, Liberecký a Karlovarský kraj. Výraznou část rozlohy představují lesní pozemky, tvoří 40 % z celkové výměry kraje a mezi kraji je tento podíl čtvrtý nejvyšší.

Graf 4.1 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Zlínského kraje k 31. 12. 2017

Pramen: ČÚZK

Úbytek orné půdy ve prospěch trvalých travních porostů, zahrad a sadů.

V roce 2019 z celkové výměry půdního fondu Zlínského kraje tvořila zemědělská půda 48,5 %. V mezikrajském srovnání je to jeden z nejmenších podílů, řadí kraj až na 11. příčku mezi kraji. Proti roku 2014 se zastoupení zemědělské půdy mírně snížilo (o 0,2 procentní body) podobně jako na úrovni republiky. Z dlouhodobějšího pohledu ubylo v kraji za posledních 10 let téměř 2,2 tis. ha zemědělských ploch. Zároveň klesá rozloha orné půdy, ta se snížila v posledních pěti letech o 3,4 tis. ha na 118,2 tis. ha a představuje 61,4 % zemědělské půdy. Opačný vývoj byl zaznamenán u trvalých travních porostů. Rozloha vzrostla o 4,3 % a jejich podíl na zemědělské půdě na 31,1 %. Podobně se i rozloha zahrad a ovocných ploch zvýšila o 3,3 % a zastoupení v zemědělské půdě na 7,0 %.

Stupeň zornění je nejvyšší v okrese Kroměříž.

Stupeň zornění, tedy podíl orné půdy z půdy zemědělské, je v jednotlivých okresech kraje výrazně odlišný. Nejvyšší je v okrese Kroměříž (84,7 %), následuje okres Uherské Hradiště (68,6 %). Naopak nejnižší je v okrese Vsetín (35,7 %). I v okresech je zřejmý trend ubývání orné půdy. Nejrychleji klesá rozloha v okrese Vsetín, a to o 5,6 %, následuje okres Zlín s poklesem o 4,7 %.

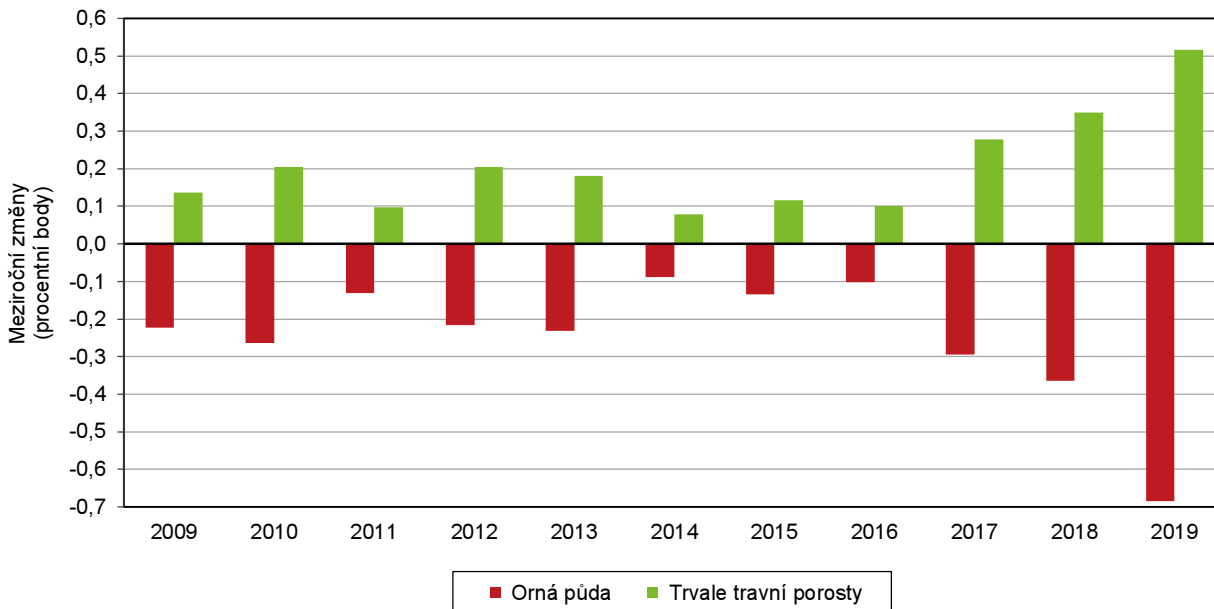
Roste rozloha lesních pozemků.

Nezemědělská půda představuje 51,5 % z celkové výměry kraje a v posledním pětiletém období vzrostla její rozloha o 576 ha. Více než tři čtvrtiny představují lesní

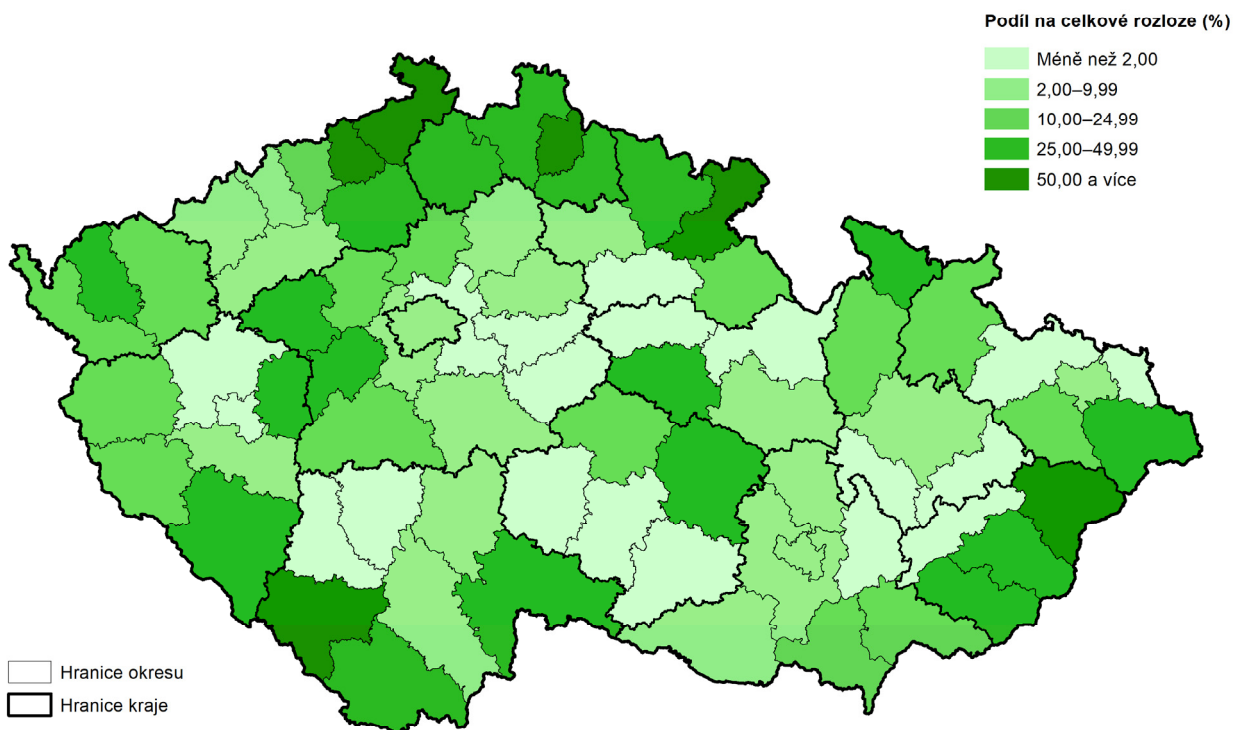
pozemky a jejich rozloha ve sledovaném období vzrostla o 913 ha. Podíl zastavených ploch a nádvoří je stálý, představuje 3,5 % nezemědělské půdy.

Graf 4.2 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě ve Zlínském kraji

Pramen: ČÚZK

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2019

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V ukazateli jsou zohledněny vzájemné překryvy chráněných území (tzn. nejsou započítána maloplošná ZCHÚ ležící na území velkoplošných ZCHÚ).

Pramen: AOPK ČR

Chráněná území

Na území kraje se rozkládá 9,2 % z celkové rozlohy chráněných území v ČR.

Na území kraje se nachází dvě chráněné krajinné oblasti, a to Beskydy a Bílé Karpaty. Zaujímají 119,4 tis. ha, tedy zhruba 30 % celkové výměry kraje. CHKO Bílé Karpaty je zařazena mezi biosférické rezervace UNESCO a patří k nejcennějším lučním biotopům Evropy. V kraji se dále nachází 215 maloplošných chráněných území s celkovou rozlohou 2,6 tis. ha. Sem patří 2 národní přírodní památky, 6 národních přírodních rezervací, 164 přírodních památek a 43 přírodních rezervací.

Dále je na území kraje 66 evropsky významných lokalit o celkové rozloze 113,7 tis. ha a 3 ptačí oblasti o rozloze 34,7 tis. ha.

Celková rozloha chráněných území představuje 120,8 tis. ha a tvoří 9,2 % z celkové rozlohy chráněných území celé republiky.

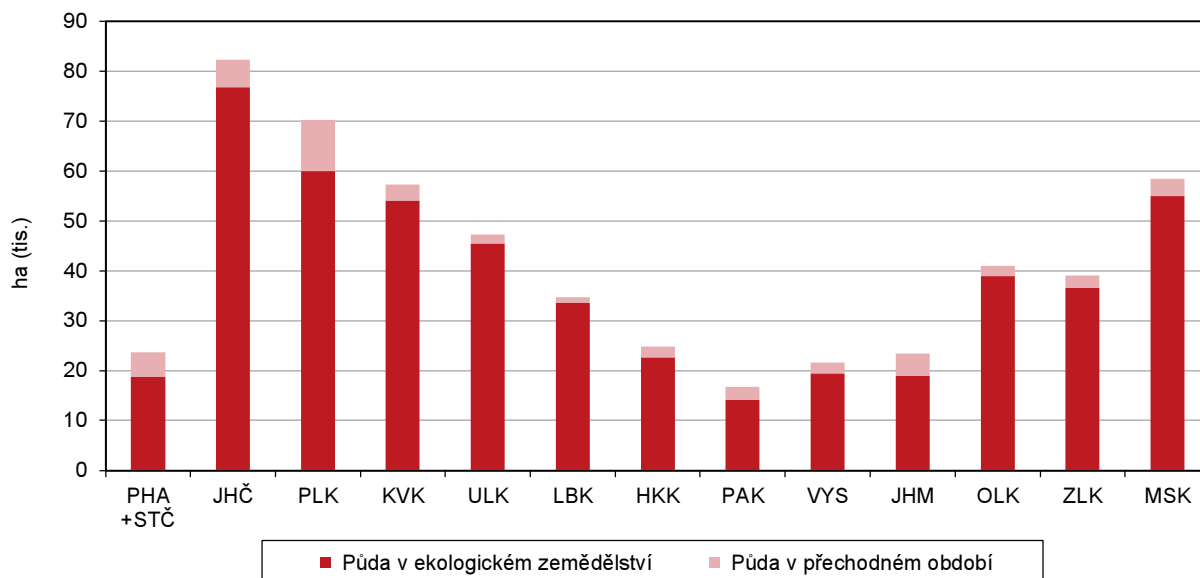
Ekologické zemědělství

Výměra půdy v ekologickém zemědělství roste.

Zlínský kraj patří mezi kraje s významným zastoupením ekologického zemědělství. Výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství zaujímala 36,6 tis. ha a dalších 2,5 tis. ha půdy bylo v přechodném období. Kraj se tak na celkové rozloze půdy v ekologickém zemědělství v celé ČR podílel 7,2 % a v mezikrajském srovnání to byla hodnota ležící uprostřed mezi kraji. Pro ekologické zemědělství jsou využívány především trvalé travní porosty v jihovýchodní části kraje, na kterých je chován zejména masný skot a ovce. Dobře se rozvíjí také ekologické zelinářství a ovocnářství. Proti roku 2014 se výměra půdy v ekologickém zemědělství zvýšila o 6,8 %, což představuje 2,5 tis. ha.

Graf 4.3 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2019

Pramen: Ministerstvo zemědělství

Vodovody a kanalizace

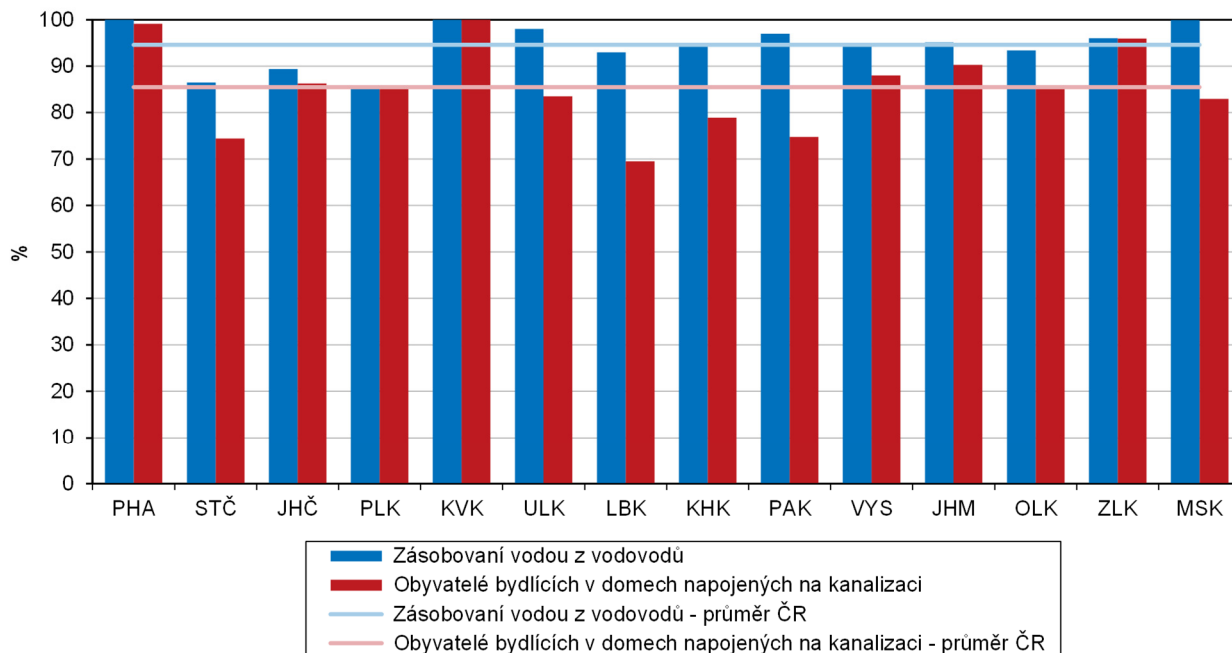
Z veřejných zdrojů je zásobováno 96,0 % obyvatel.

Počet obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu neustále roste, ve sledovaném období o 7,5 tis. osob. V roce 2019 bylo pitnou vodou z veřejných zdrojů zásobováno 559,5 tis. osob, což představuje 96,0 % obyvatel kraje. Ve srovnání s ostatními kraji řadí tento podíl kraj na 6. pozici. Délka vodovodní sítě dosáhla 4 014 km a evidováno

bylo 133,2 tis. vodovodních přípojek. Ve srovnání s rokem 2014 se rozšířila vodovodní síť v kraji o 94 km, podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů vzrostl o 1,1 proc. bodu.

Graf 4.4 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Spotřeba pitné vody na osobu a den je mezi kraji nejnižší.

Množství vyrobené vody se v posledních pěti letech zvýšilo o 4,1 %, tedy o 1 152 tis. m³ na téměř 29,2 mil. m³. Z celkového množství vyrobené vody určené k realizaci bylo fakturováno 23,8 mil. m³, z toho fakturace pro domácnosti představovala 67,5 %. Množství vody fakturované vzrostlo o 4,3 %, z toho domácnosti navýšily spotřebu o 5,4 %.

V přepočtu na osobu a den představovalo v roce 2019 množství fakturované vody neboli specifické množství vody fakturované celkem 116,7 l, množství fakturované vody domácnostem 78,7 l. V mezikrajském srovnání se jednalo o nejnižší hodnoty a stejně tomu bylo i ve všech letech sledovaného období.

Proti roku 2014 vzrostla celková spotřeba vody o 2,9 l/os/den a spotřeba vody v domácnostech o 3,9 l/os/den.

Cena vody roste.

Cena vody v roce 2019 dosáhla 37,2 Kč/m³ (bez DPH) a byla o 2,1 Kč/m³ nižší než průměr za republiku. Meziročně vzrostla cena vody v kraji o 1,4 Kč/m³, za celé sledované období o 3,1 Kč/m³ a jednalo se o druhý nejpomalejší růst mezi kraji (v Jihočeském kraji byl zaznamenán nejnižší nárůst, a to 2,3 Kč/m³). Zlínský kraj se tak v mezikrajském srovnání cenou vody přesunul ze 7. místa (rok 2014) na 9. místo (rok 2019).

Roste podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci.

Počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci se proti roku 2014 zvýšil o téměř 11 tis. osob a dosáhl počtu 559,1 tis., což představuje 95,9 % obyvatel kraje. V domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod bydlí 520,5 tis. osob a jejich počet se proti roku 2014 zvýšil o 29,9 tis. Délka kanalizační sítě v roce 2019 dosáhla 3 226 km a počet kanalizačních přípojek 120 666. Proti roku 2014

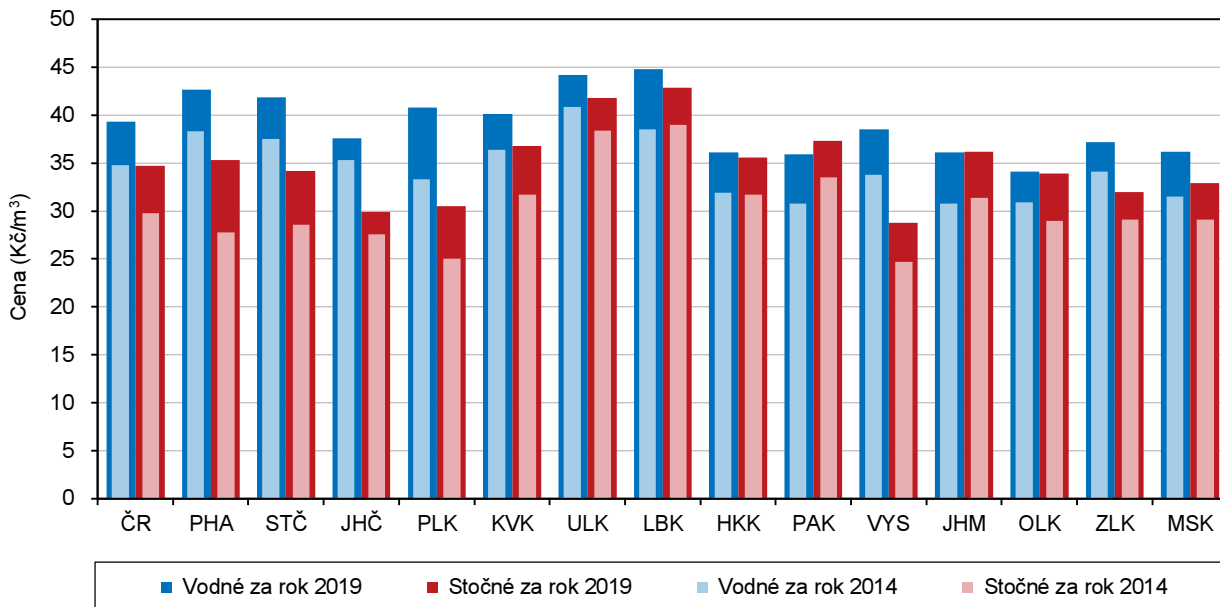
vzrostla délka kanalizační sítě o 325 km, počet kanalizačních přípojek se zvýšil o 6,7 tis.

Vzrostla také cena stočného.

Cena stočného za 1m³ meziročně vzrostla o 1,20 Kč, za celé období o 2,90 Kč na 32,0 Kč. V mezikrajském srovnání jde o čtvrtou nejnižší cenu. Nejvyšší je v kraji Libereckém - 42,9 Kč za m³, nejnižší v Kraji Vysočina, a to 28,8 Kč za m³.

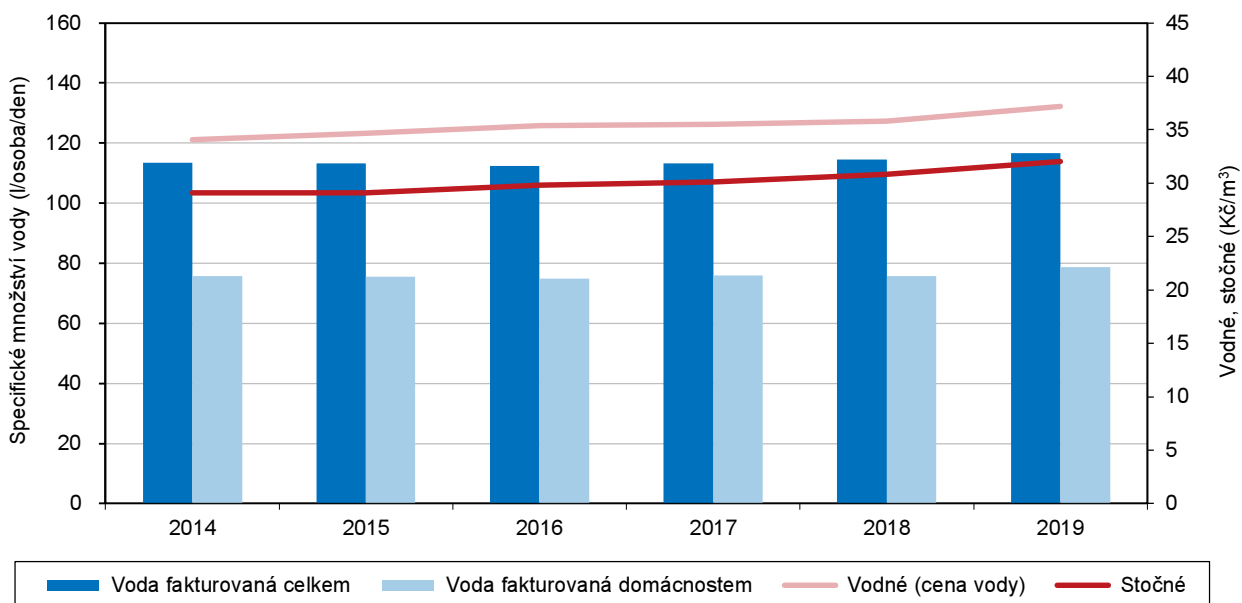
Graf 4.5 Průměrná cena za vodné a stočné v krajích v letech 2014 a 2019

Zdroj: ČSÚ

Graf 4.6 Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné ve Zlínském kraji

Zdroj: ČSÚ

Podíl čištěných odpadních vod klesl.

Podíl čištěných odpadních vod, který se počítá jako podíl čištěných splaškových a průmyslových vod k jejich celkovému vypouštěnému objemu, dosáhl 93,4 %. Proti roku 2014 je to nižší podíl o 0,6 proc. bodu.

V kraji jsou pouze mechanicko-biologické čističky odpadních vod.

Celková kapacita všech 116 čističek odpadních vod v kraji představuje 194,2 tis. m³ za den. Z hlediska technologie čištění jsou všechny mechanicko-biologické a 48 z nich je uzpůsobeno pro další odstraňování dusíku, popř. dusíku a fosforu současně.

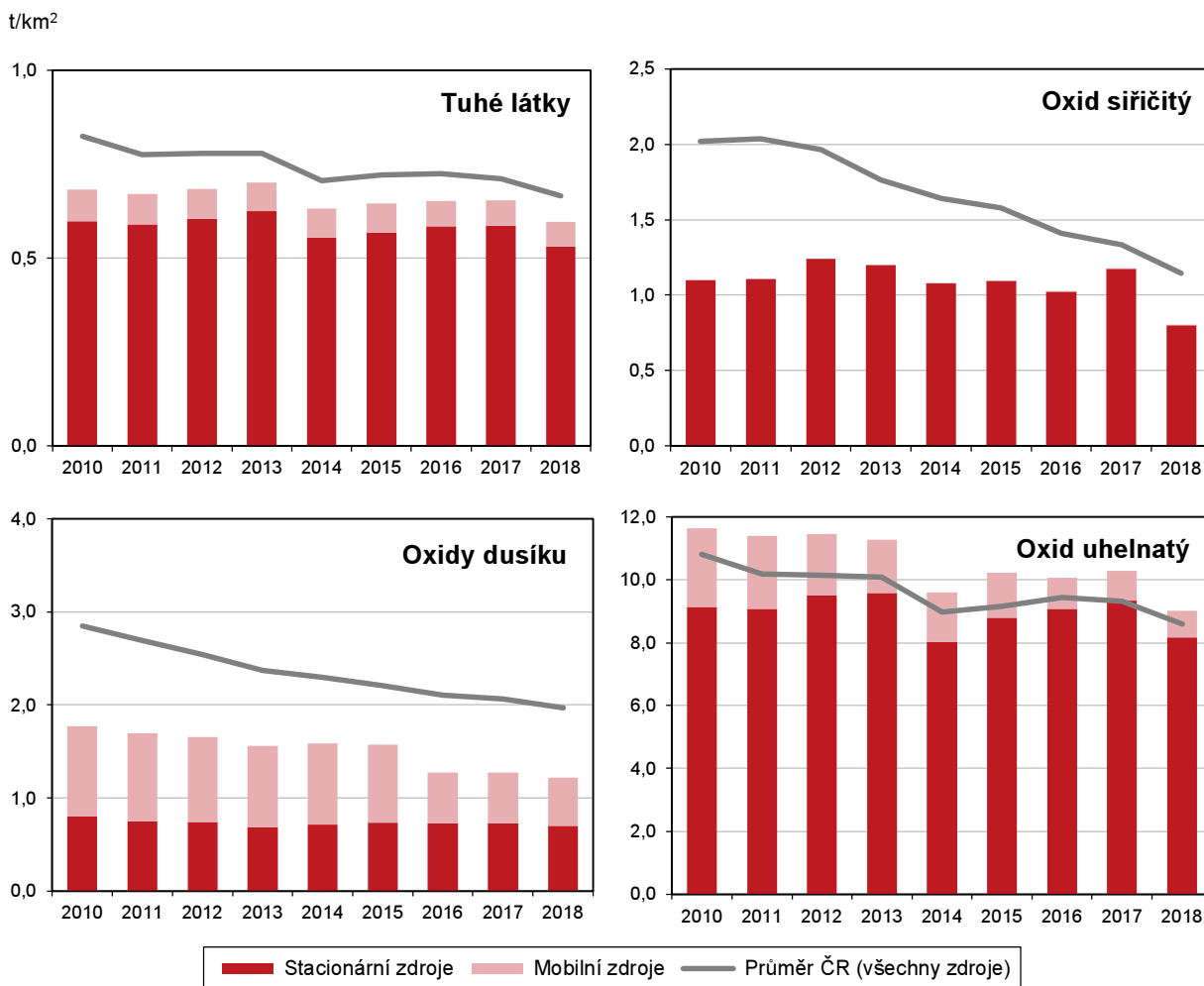
Emise

Snížování emisí hlavních znečišťujících látek v kraji pokračuje.

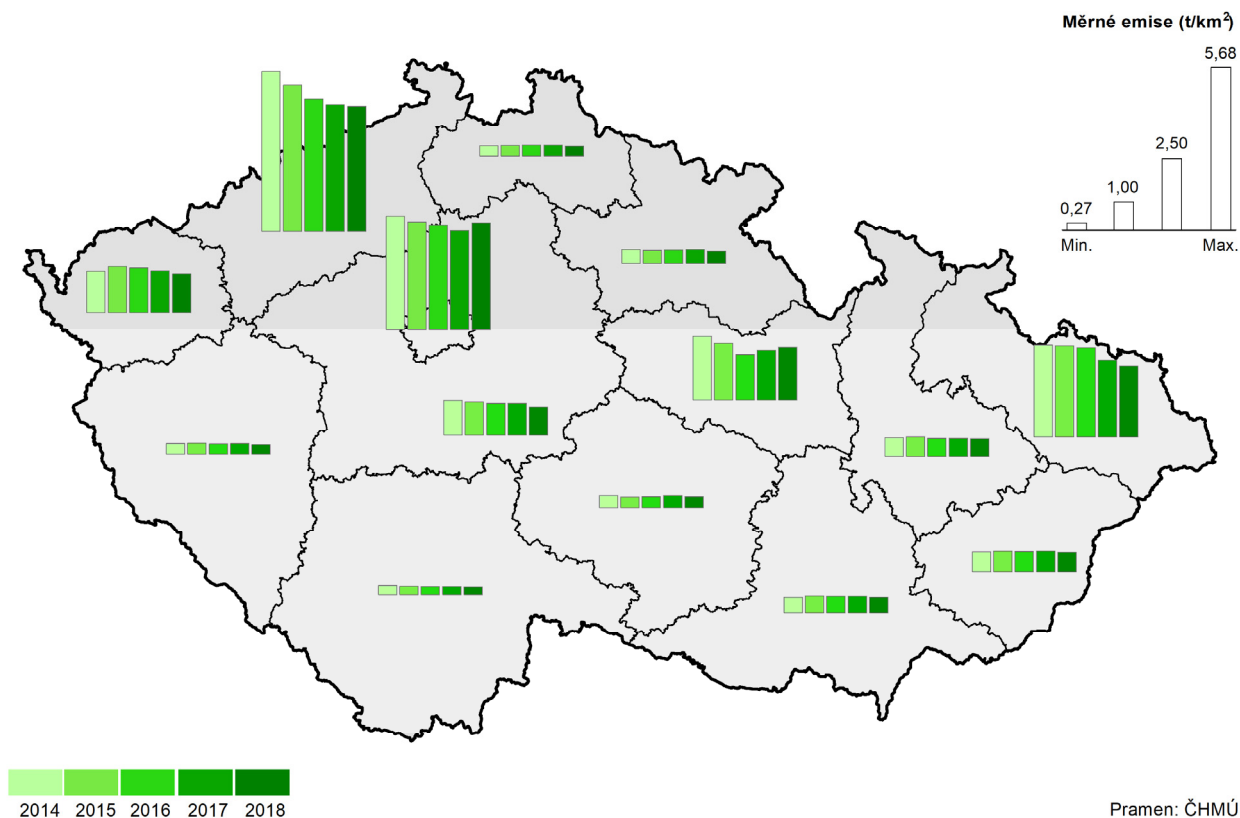
Kvalita ovzduší ve Zlínském kraji je dlouhodobě ovlivněna zejména dálkovým přenosem znečištění z Moravskoslezského kraje, silniční dopravou a také lokálními topeništi v kombinaci s aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami. Pro posouzení znečištění ovzduší využijeme údaje z Registru emisí a zdrojů znečištění ovzduší (REZZO) o vývoji látek znečišťujících ovzduší, a to oxidy siřičitý, uhelnatý, dusíku a látky tuhé. Ve Zlínském kraji se celkově snížily v posledním desetiletí všechny čtyři základní sledované druhy emisí. Poklesly emise oxidu siřičitého (o 37,0 %), oxidu dusíku (o 35,8 %), tuhých látek (o 11,6 %) a oxidu uhelnatého (o 12,9 %).

Graf 4.7 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění ve Zlínském kraji

Pramen: ČHMÚ

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2014 až 2018

Odpady

Produkce podnikového odpadu roste.

Produkce podnikového odpadu proti roku 2014 vzrostla v roce 2018 o třetinu na 950 338 t. Vývoj nebyl rovnoměrný, po výrazném nárůstu v roce 2015, kdy produkce meziročně vzrostla o 40 %, došlo v následujícím roce k poklesu o téměř 15 %. V letech 2017 a 2018 byl vykázán nárůst.

Na celostátní produkci podnikového odpadu se kraj podílí 3,9 %, mezi kraji se podíl pohybuje v rozmezí od 0,9 % (Karlovarský kraj) po 33,3 % (Hl. m. Praha).

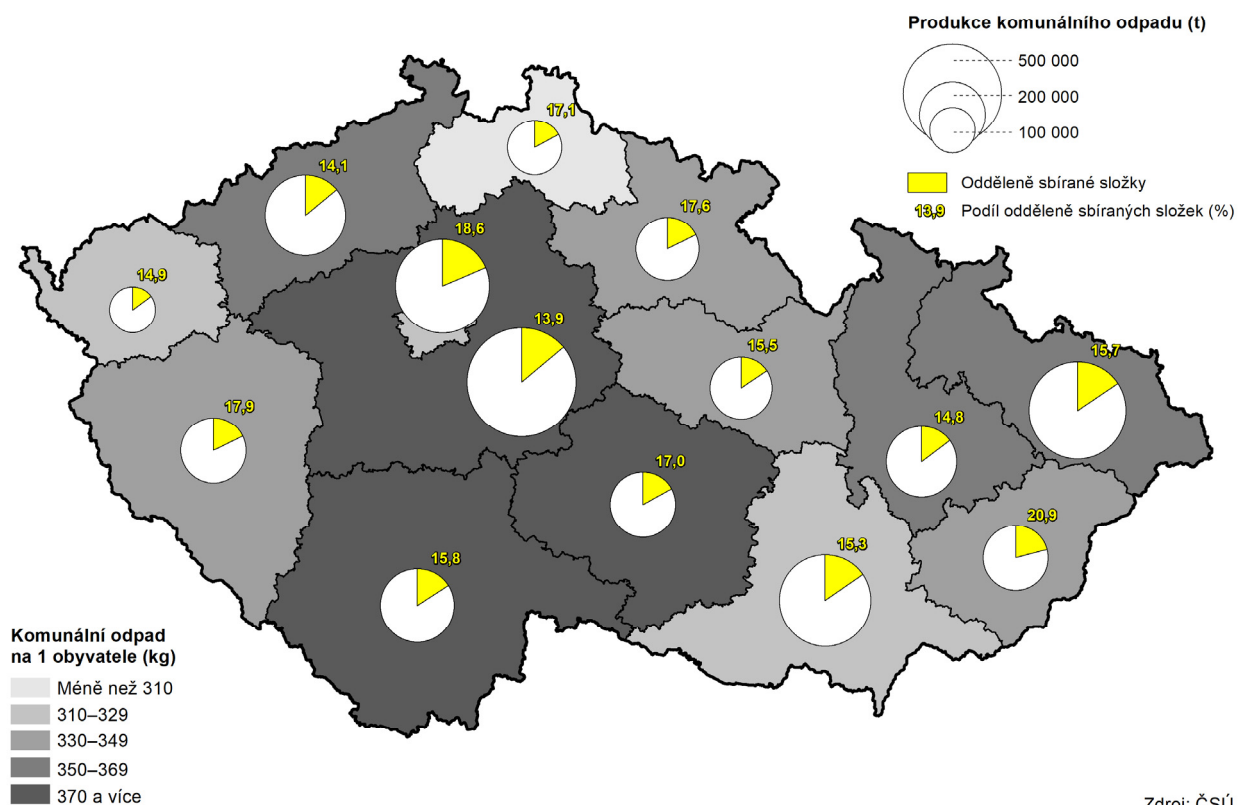
Stavební podniky vyprodukovaly 40 % podnikových odpadů.

Mezi nejvýznamnější původce odpadů patří stavební podniky, které v roce 2018 vyprodukovaly 384,8 tis. t, tedy 40,5 % celkové produkce podnikových odpadů. S podílem 25,2 % následovaly podniky zpracovatelského průmyslu. Za nimi se řadí odvětví zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi, podíl představuje 23,9 %.

V přepočtu na jednoho obyvatele kraje bylo v roce 2018 vyprodukováno 1 630 kg podnikového odpadu, což byla šestá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání. V průměru bylo v roce 2018 vyprodukováno 2 276 kg podnikového odpadu na jednoho obyvatele České republiky.

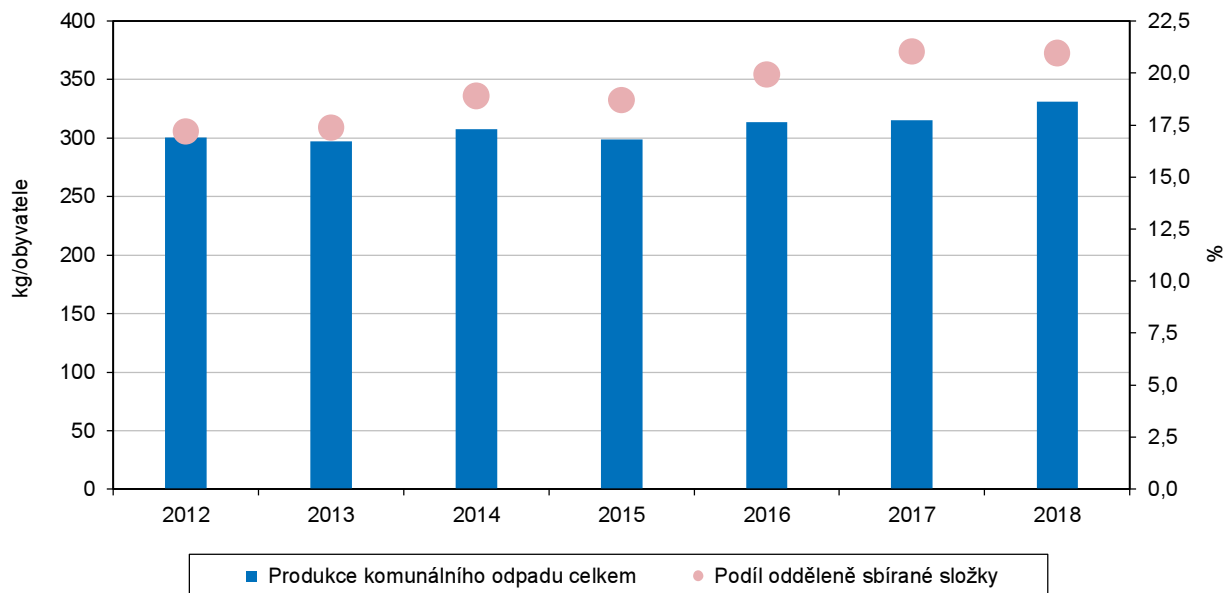
Celkový objem komunálního odpadu dosáhl v roce 2018 hodnoty 193,1 tis. t, tedy o 9,3 tis. t více než v předchozím roce. Ve sledovaném období klesla produkce v roce 2015, a to zhruba o 5,5 tis. t proti roku 2014. Od roku 2016 produkce roste a převyšuje úroveň roku 2014.

Komunální odpad v krajích v roce 2018

Graf 4.8 Produkce komunálního odpadu ve Zlínském kraji

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce tříděného odpadu na obyvatele.

Na republikové úrovni připadlo v roce 2018 na jednoho obyvatele 351 kg komunálního odpadu. Ve Zlínském kraji to bylo o 20 kg méně (331 kg) a v mezikrajském srovnání je to 5. nejnižší hodnota.

Z hlediska struktury stále převládá běžný svoz (odpad z popelnic, z kontejnerů nebo svozových pytlů), jeho podíl v celkové produkci komunálního odpadu představuje 53,6 %. Odděleně sebráno (vytříděno) bylo v roce 2018 na obyvatele 69,4 kg plastů, papíru, skla a kovů, což je nejvíce mezi kraji.

Výdaje na ochranu životního prostředí

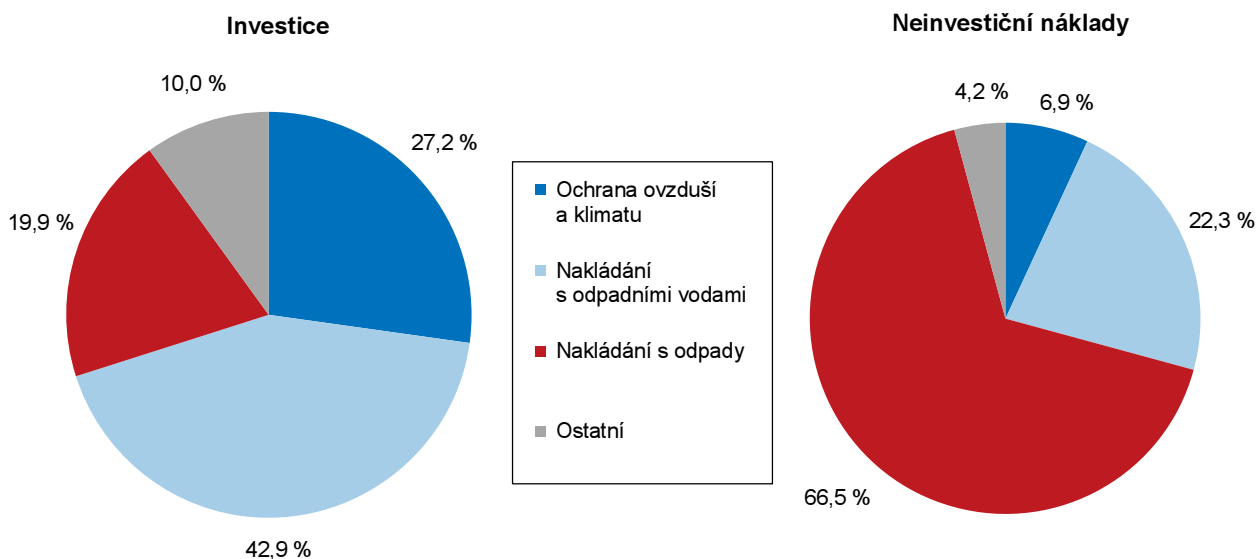
Výdaje na ochranu životního prostředí se meziročně zdvojnásobily.

V roce 2018 bylo na území Zlínského kraje na ochranu životního prostředí proinvestováno 1 162,4 mil. Kč v běžných cenách, což představuje dvojnásobek skutečnosti v roce 2017. Výdaje na ochranu životního prostředí výrazně kolísají. V uplynulých osmi letech nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2014, a to 2 052, 8 mil Kč, minima pak v roce 2016, kdy klesly na 449,9 mil. Kč (to představuje necelých 57 % výdajů v roce 2014).

V přepočtu na jednoho obyvatele bylo v roce 2018 proinvestováno 1 994 Kč, zatímco v roce 2014 to bylo o 1 510 Kč více. Mezi kraji se výdaje na ochranu na životní prostředí v přepočtu na jednoho obyvatele pohybovaly v rozmezí od 1 302 Kč (Karlovarský kraj) po 5 579 Kč (Ústecký kraj). Ve Zlínském kraj byla hodnota pátá nejnižší.

Graf 4.9 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu ve Zlínském kraji (průměr let 2014–2018)

Zdroj: ČSÚ

Objem investičních nákladů vzrostl meziročně téměř o 30 %.

Investoři se sídlem v kraji celkem do ochrany životního prostředí vynaložili v roce 2018 více než 3,73 mld. Kč, tedy o 32,7 % více než v roce 2017. Investice představovaly téměř 1,1 mld. Kč, tedy 29,4 % a meziročně vzrostly o 137,0 %. Téměř 44,9 % bylo určeno na ochranu ovzduší a 27,0 % na nakládání s odpadními vodami. Objem neinvestičních nákladů vzrostl o 12,1 % na 2,6 mld. Kč.

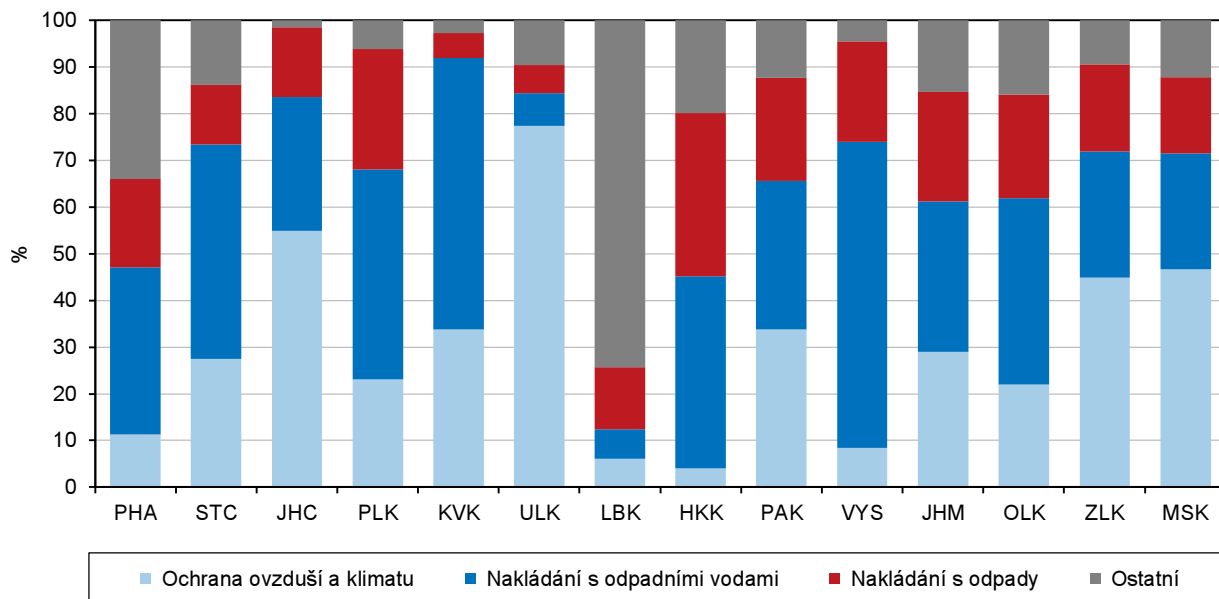
Nejvíce investic od investorů směřovalo do oblasti nakládání s odpadními vodami.

V celém sledovaném období byl největší objem investic od investorů se sídlem v kraji vynaložen na nakládání s odpadními vodami, a to 42,9 %. Následovala oblast ochrany ovzduší a klimatu (27,2 %) a nakládání s odpady (19,9 %). Ve struktuře

neinvestičních nákladů představují více než dvě třetiny výdaje v oblasti nakládání s odpady.

Graf 4.10 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2014 až 2018

